

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 26.6.2006
KOM(2006) 316 wersja ostateczna

ZIELONA KSIĘGA

w sprawie roli społeczeństwa obywatelskiego w polityce antynarkotykowej Unii Europejskiej

(przedstawiony przez Komisję)

SPIS TREŚCI

1.	Kontekst	5
2.	Pojęcie społeczeństwa obywatelskiego	6
3.	Dotychczasowa współpraca pomiędzy Komisją a społeczeństwem obywatelskim	7
4.	Ramy prawne i polityczne Unii w zakresie narkotyków	7
5.	Uczestnicy społeczeństwa obywatelskiego zainteresowani zagadnieniami związanymi z narkotykami	8
6.	Przyszłe działania – różne opcje	9
6.1.	Forum społeczeństwa obywatelskiego poświęcone kwestii narkotyków	9
6.2.	Tematyczne połączenie istniejących sieci	10
7.	Wnioski	11
ZAŁĄCZNIK - Przykłady współpracy między Komisją a społeczeństwem obywatelskim ...		12

ZIELONA KSIĘGA

w sprawie roli społeczeństwa obywatelskiego w polityce antynarkotykowej Unii Europejskiej

Cel

Jednym z najpoważniejszych problemów stojących obecnie przed społeczeństwem i władzami są globalne skutki produkcji i zażywania nielegalnych narkotyków, takie jak: choroby, przestępstwa, korupcja, niestabilność polityczna i społeczna oraz zanik wielu wartości powszechnie uznawanych za podstawę godnego i bezpiecznego życia.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej są tego w coraz większym stopniu świadome oraz zdają sobie sprawę z konieczności ściślejszej współpracy i koordynacji polityki antynarkotykowej, aby zapewnić obywatelom wysoki poziom bezpieczeństwa i zdrowia publicznego, który cechuje cywilizowane społeczeństwa i bez którego Unia Europejska utraciłaby podstawę swojego istnienia – europejskie społeczeństwo obywatelskie.

Zgodnie z planem działania UE w zakresie narkotyków na lata 2005-2008¹ oraz europejską inicjatywą na rzecz przejrzystości² przedmiotem niniejszej zielonej księgi jest analiza możliwości większego zaangażowania w politykę antynarkotykową na szczeblu UE osób, których problem narkotyków dotyczy bezpośrednio. Inicjuje ona zatem szeroko zakrojone konsultacje na temat możliwości podjęcia zorganizowanego i stałego dialogu na ten temat między Komisją a społeczeństwem obywatelskim oraz metod zapewnienia wartości dodanej w oparciu o konstruktywne doradztwo, tak aby zapewnić praktyczne i trwałe wykorzystanie wiedzy i doświadczeń społeczeństwa obywatelskiego w procesie kształtowania polityki na szczeblu UE. Na obecnym etapie głównym celem jest zapewnienie takiego wkładu w odniesieniu do planów działania UE w zakresie narkotyków.

W niniejszej księdze przedstawiono obecną sytuację, jak również ewentualne rozwiązania na przyszłość. Komisja zaprasza zainteresowane strony do zgłaszania uwag i sugestii do dnia **30 września 2006 r.** na następujący adres Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości, Wolności i Bezpieczeństwa:

European Commission

Directorate General for Justice Freedom and Security

Unit C2 – Anti-Drugs Policy Coordination Unit,

LX 46 1/88 – 1049 Brussels, Belgium

e-mail: JLS-drugspolicy@cec.eu.int

faks: +32-2-295 32 05

¹ Dz.U. C 168 z 8.7.2005.

² COM(2006) 194.

Wszelkie komentarze zostaną opublikowane na stronie internetowej Komisji w języku, w jakim zostały nadesłane, wraz z imieniem i nazwiskiem autora, chyba że zaznaczy on, iż pragnie pozostać anonimowy lub złoży wniosek o objęcie swoich uwag klauzulą poufności. Komisja opublikuje sprawozdanie z uzyskanych opinii oraz zasugeruje możliwe rozwiązania, które będą również dostępne na stronie internetowej Komisji.

1. KONTEKST

Zagrożenia zdrowotne i społeczne związane z narkotykami, a także związana z narkotykami przestępczość stanowią przedmiot poważnych obaw społecznych. Z badań opinii publicznej wynika, że narkotyki są postrzegane jako jeden z najważniejszych problemów UE³. UE przygotowuje od lat 90. stosowne strategie antynarkotykowe oraz plany działania umożliwiające ich realizację. Realizacja obecnej strategii antynarkotykowej na lata 2005–2012⁴ jest oparta na planie działania na lata 2005-2008. Komisja będzie przeprowadzać coroczne analizy postępu prac oraz dokona ostatecznej oceny obecnego planu przed zaproponowaniem nowego na lata 2009-2012.

Strategia UE odzwierciedla podstawowe zasady europejskiego modelu działań antynarkotykowych, oparte na zrównoważonym, zintegrowanym i wielodyscyplinarnym podejściu, zgodnie z którym działania mające na celu ograniczenie podaży narkotyków i działania ukierunkowane na ograniczenia popytu na nie powinny być komplementarne i równie istotne. Omawiana strategia stanowi integralną część programu haskiego mającego na celu wzmacnianie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w UE⁵. Celem strategii UE jest osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony zdrowia, spójności społecznej i bezpieczeństwa publicznego.

W planie działania UE w zakresie narkotyków na lata 2005-2008 położono szczególny nacisk na zwiększenie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego oraz wezwano Komisję do „opublikowania zielonej księgi na temat sposobów skutecznej współpracy ze społeczeństwem obywatelskim”⁶.

Dla opracowania obecnie obowiązującego planu działania (na lata 2005–2008) przeprowadzono nieformalne konsultacje za pośrednictwem specjalnej strony internetowej. W ramach wyciągniętych na ich podstawie wniosków Komisja zobowiązała się do nawiązania szeroko pojętej współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w zakresie polityki antynarkotykowej w celu zapewnienia stałej wymiany poglądów, doświadczeń i najlepszych standardów pomiędzy zainteresowanymi stronami oraz umożliwienie im przekazania na szczeblu UE opinii i wniosków dotyczących zagadnień związanych z narkotykami⁷.

W zaleceniach dotyczących strategii antynarkotykowej UE (na lata 2005–2012) Parlament Europejski wezwał społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, wolontariuszy oraz ogół społeczeństwa, w tym osoby zażywające narkotyki, do bardziej aktywnego uczestnictwa w rozwiązywaniu problemów związanych z narkotykami⁸. Również Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) podkreślił znaczenie aktywnego udziału społeczeństwa obywatelskiego.

³ http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_en.pdf

⁴ Cordroque 77 z 22.11.2004.

⁵ Program Haski: wzmacnianie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii Europejskiej, Dz.U. C 53 z 3.3.2005 r.

⁶ Cel 3, działanie 1 planu działania UE w zakresie narkotyków.

⁷ http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/drugs/summary_contributions_en.pdf

⁸ Zalecenie Parlamentu Europejskiego dla Rady i Rady Europejskiej w sprawie europejskiej strategii antynarkotykowej (2005-2012) (2004/2221(INI)).

W styczniu 2006 r. Komisja zorganizowała konferencję, w której wzięło udział ponad stu przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w celu omówienia konkretnych sposobów większego zaangażowania organizacji obywatelskich w poszczególne obszary polityki antynarkotykowej na szczeblu UE. W wyniku rozmów ustalono, że (1) w tym celu konieczne jest powołanie forum dysponującego odpowiednimi zasobami oraz że (2) forum to powinno odzwierciedlać opinie osób i organizacji, które reprezentuje. Podkreślono również trudności związane z określeniem stopnia reprezentatywności takiego forum. Uczestnicy konferencji wezwali również społeczeństwo obywatelskie do większego udziału w monitorowaniu realizacji planu działania UE w zakresie narkotyków oraz określaniu priorytetów na przyszłość⁹.

Zmieniony wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej szczegółowy program profilaktyki i informacji antynarkotykowej na lata 2007–2013¹⁰ wymaga zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w realizację i rozwój planu działania UE.

2. POJĘCIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Nie ma powszechnie przyjętej definicji społeczeństwa obywatelskiego. Komisja często określa tym terminem ogół organizacji reprezentujących zarówno podmioty społeczne jak i gospodarze. Jednakże na potrzeby niniejszej zielonej książki przyjęto węższą definicję zaproponowaną przez Horyzontalną Grupę Roboczą ds. Narkotyków (HDG) przy Radzie podczas debaty na ten temat zorganizowanej we wrześniu 2005 r., zgodnie z którą jest to „sfera życia stowarzyszeniowego w przestrzeni pomiędzy państwem a rynkiem, w którą zaangażowane są jednostki, organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające wolontariuszy oraz organizacje wspólnotowe”¹¹. Należy zaznaczyć, że definicja ta obejmuje również poszczególnych obywateli, którzy wnoszą znaczący wkład na rzecz społeczeństwa w danym obszarze.

Choć ułatwianie lub zapewnianie udziału społeczeństwa obywatelskiego leży w głównej mierze w gestii państw członkowskich, UE odgrywa w tym obszarze coraz większą rolę. Najnowsza historia wyraźnie pokazuje, że zaangażowanie europejskich obywateli decyduje o skuteczności, a w istocie o akceptacji działań UE¹². Zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego ma na celu głównie:

- wsparcie w zakresie określenia i realizacji polityki w oparciu o praktyczne wskazówki;
- zapewnienie skutecznej dwustronnej wymiany informacji;
- stymulowanie współpracy między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

Obywatele uczestniczą w różnych etapach procesu kształtowania polityki. Społeczeństwo obywatelskie może zwiększyć praworządność i przejrzystość sprawowania władzy, poprawić przepływ informacji oraz dać możliwość wypowiedzenia się osobom, na które polityka publiczna ma wpływ, a których opinia mogłaby zostać w innym przypadku pominięta.

⁹ Zob. http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/information_dossiers/drugs_conference_06/index_en.htm

¹⁰ COM(2006) 230 wersja ostateczna z 24.5.2006.

¹¹ Cordroge 80 z 30.11.2005.

¹² COM(2006) 35 wersja ostateczna.

3. DOTYCHCZASOWA WSPÓLPRACA POMIĘDZY KOMISJĄ A SPOŁECZEŃSTWEM OBYWATELSKIM

Rozwój europejskiego ładu politycznego oraz przybliżenie Europy jej obywatelom wymaga zacieśnienia współpracy ze społeczeństwem obywatelskim¹³. Zasady tej współpracy określone są w kilku dokumentach Komisji.

Oficjalne stanowisko Komisji w sprawie społeczeństwa obywatelskiego oraz innych grup interesów zostało przedstawione po raz pierwszy w komunikacie „Otwarty i uporządkowany dialog między Komisją a określonymi grupami interesów” z 1992 r.¹⁴, w którym podkreślono, że stosunki te powinny być oparte na otwartości oraz równości dostępu. W ostatnich latach Komisja dopracowała swoją politykę w zakresie wkładu organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron, w szczególności przyjmując „Białą księgę na temat zarządzania Europą” oraz „Ogólne zasady i minimalne standardy na potrzeby konsultacji wśród zainteresowanych stron”.

Zobowiązanie do poszerzenia możliwości aktywnego uczestnictwa zainteresowanych stron w kształtowaniu polityki unijnej jest jednym ze „Strategicznych celów Komisji na lata 2005-2009”, które zainicjowały „Partnerstwo dla odnowy europejskiej”¹⁵. W tym kontekście Komisja podkreśliła w szczególności, że „partnerstwo zakłada konsultacje i uczestnictwo”.

Uwaga: przykładowe sposoby współpracy między społeczeństwem obywatelskim a Komisją podane są w załączniku 1.

4. RAMY PRAWNE I POLITYCZNE UNII W ZAKRESIE NARKOTYKÓW

Mimo że nie ma wspólnej ogólnoeuropejskiej polityki antynarkotykowej, takiej jak np. wspólna polityka rolna, z czasem stało się jasne, że państwa członkowskie nie zdołają samodzielnie rozwiązać poważnych i złożonych problemów związanych z narkotykami i że potrzebna jest w tej dziedzinie skuteczna współpraca na szczeblu UE. Dlatego UE wypracowała wspólne podejście określone w strategii antynarkotykowej UE i planach działania UE. Ponadto niektóre postanowienia traktatów wyraźnie przewidują, że działania na szczeblu europejskim mogą uzupełniać działania na poziomie krajowym.

W oparciu o ramy prawne¹⁶ określone w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską (TWE) Wspólnota może odgrywać istotną rolę w zakresie polityki antynarkotykowej w ograniczonej liczbie obszarów, takich jak: pranie pieniędzy, handel prekursorami narkotykowymi oraz ochrona zdrowia publicznego. W ostatnim z tych obszarów Wspólnota uzupełnia działania państw członkowskich w celu zmniejszenia szkodliwych dla zdrowia skutków zażywania narkotyków, między innymi poprzez informację i profilaktykę. Przepisy wspólnotowe obejmują m.in. dyrektywę w sprawie zapobiegania praniu pieniędzy w oparciu o art. 57, rozporządzenie w sprawie prekursorów narkotykowych w oparciu o art. 95 oraz zalecenie w sprawie profilaktyki i ograniczania szkód zdrowotnych w związku z uzależnieniem od narkotyków w oparciu o art. 152 TWE. Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) jest agencją wspólnotową powołaną na podstawie TWE.

¹³ COM(2001) 428 wersja ostateczna.

¹⁴ Dz.U. C 63 z 5.3.1993.

¹⁵ COM(2005) 12 wersja ostateczna.

¹⁶ Teksty traktatów dostępne są na stronie: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties/index.htm>

Tytuł VI Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) wzywa do dalszej współpracy w tworzeniu przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w tym do działań w zakresie narkotyków. Są to dziedziny kompetencji dzielonej, w których zarówno Komisja, jak i państwa członkowskie mają prawo do podejmowania inicjatyw. Przepisy UE obejmują m.in. decyzję ramową w sprawie handlu narkotykami opartą na art. 31 i 34 (tytuł VI) traktatu¹⁷ oraz decyzję Rady w sprawie nowych substancji psychoaktywnych opartą na art. 29, 31 i 34 (tytuł VI)¹⁸.

5. UCZESTNICY SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO ZAINTERESOWANI ZAGADNIENAMI ZWIĄZANYMI Z NARKOTYKAMI

Niniejsza zielona księga stanowi pierwszą próbę podjęcia dialogu na temat narkotyków z europejskimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Istnieje wiele powodów uzasadniających konieczność większego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w proces planowania, realizacji i oceny polityki w tym zakresie. Konsultacje i dialog ze społeczeństwem obywatelskim oraz innymi zainteresowanymi stronami na etapie kształtowania polityki przyczyniają się do poprawy jej realizacji oraz zwiększenia zaangażowania zainteresowanych stron. Społeczeństwo obywatelskie często postrzega UE jako coś odległego. Ponadto często nie dysponuje odpowiednią infrastrukturą i wiedzą pozwalającą na aktywność na szczeblu europejskim. Tymczasem społeczeństwo obywatelskie jest często w znacznym zakresie odpowiedzialne za realizację na szczeblu lokalnym działań określonych w planie działania UE w zakresie narkotyków, a w szczególności za osiągnięcie celów w zakresie profilaktyki antynarkotykowej oraz leczenia i rehabilitacji osób zażywających narkotyki. Społeczeństwo obywatelskie działa w charakterze usługodawcy lub reprezentuje interesy osób zajmujących się zawodowo wymienionymi dziedzinami. Organizacje pozarządowe oraz grupy wolontariuszy często są w stanie wypracować innowacyjne podejście oparte na realistycznej ocenie rzeczywistych potrzeb. Wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego współpracuje z grupami szczególnie narażonymi na zagrożenia związane z narkotykami.

W każdej z rozpatrywanych dziedzin działa wiele różnych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego. Tę różnorodność należy wziąć pod uwagę w procesie tworzenia struktur konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim na poziomie ogólnoeuropejskim przy jednoczesnym uwzględnieniu konieczności zapewnienia skutecznej i uporządkowanej debaty. W kwestii narkotyków społeczeństwo obywatelskie często jest podzielone ze względów filozoficznych, ideologicznych, moralnych i naukowych, dlatego wszelkie dalsze działania zmierzające do jego zaangażowania w działania na szczeblu UE wymagają określenia, kto powinien zostać uwzględniony w tym procesie i jaki może wnieść wkład. Wyniki konferencji w sprawie społeczeństwa obywatelskiego zorganizowanej w styczniu 2006 r. wyraźnie pokazują, że nie uzyskano jeszcze wyraźnej odpowiedzi na żadne z tych pytań.

Istnieją również grupy i stowarzyszenia wspierające lub w inny sposób reprezentujące osoby zażywające narkotyki lub ich rodziny, jak również wiele innych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, które choć nie zajmują się bezpośrednio ani zasadniczo polityką

¹⁷ Decyzja ramowa Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiająca minimalne przepisy określające znamiona przestępstw i kar w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami Dz.U. L 335 z 11.11.2004.

¹⁸ Decyzja Rady 2005/387/WSiSW z dnia 10 maja 2005 r. w sprawie wymiany informacji, oceny ryzyka i kontroli nowych substancji psychoaktywnych, Dz.U. L 127 z 20.5.2005.

antynarkotykową, mogą wnieść cenny wkład we wszelkie dyskusje na ten temat. Dotyczy to w szczególności kwestii związanych z HIV/AIDS.

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego są na ogół zaangażowane w ograniczanie popytu na narkotyki, przy czym nie należy zapominać, że pełnią również istotną rolę w ograniczaniu podaży narkotyków (np. poprzez pomoc w likwidowaniu lokalnych rynków narkotykowych). Wiele stowarzyszeń społeczeństwa obywatelskiego ma również szerokie doświadczenie w dziedzinie narkotyków wyniesione z pracy w innych krajach w ramach projektów rozwojowych.

6. PRZYSZŁE DZIAŁANIA – RÓŻNE OPCJE

Niniejszy rozdział przygotowano w oparciu o opinie pozyskane przez Komisję w ramach nieformalnych konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim przeprowadzonych na potrzeby niniejszej zielonej księgi oraz na podstawie wniosków z konferencji ze społeczeństwem obywatelskim ze stycznia 2006 r. W obu przypadkach przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego zaznaczyli, że ich głównym celem jest stały, zorganizowany dialog z Komisją.

Komisja poddaje publicznej konsultacji dwie opcje zorganizowania takiego dialogu, a mianowicie (1) stworzenie forum społeczeństwa obywatelskiego poświęconego kwestii narkotyków oraz (2) tematyczne powiązanie istniejących sieci.

6.1. Forum społeczeństwa obywatelskiego poświęcone kwestii narkotyków

Forum społeczeństwa obywatelskiego stanowiłoby szeroką platformę zorganizowanego dialogu. Jednak konieczne jest ograniczenie liczby jego uczestników, by dało się nim zarządzać i aby jego działalność przynosiła odpowiednie wyniki. Celem nie jest powołanie stowarzyszenia społeczeństwa obywatelskiego, lecz stworzenie praktycznego instrumentu kształtowania oraz realizacji polityki w oparciu o praktyczne wskazówki.

Forum nie byłoby formalną strukturą Komisji, lecz stanowiłoby platformę regularnych nieformalnych konsultacji. Tematy będące przedmiotem dyskusji określono zasadniczo w planie działania UE, nie należy jednak wykluczyć innych tematów będących przedmiotem ogólnego zainteresowania. Forum nie powinno zastępować ani powielać obecnie prowadzonej debaty między społeczeństwem obywatelskim a władzami krajowymi lub lokalnymi. Należy skoncentrować się na europejskiej wartości dodanej.

Aby uniknąć jednostronnego podejścia konieczne jest zapewnienie zrównoważonej reprezentacji poszczególnych zainteresowanych stron i różnych opcji politycznych.

Forum przewodniczyć będzie Komisja, która będzie również odpowiedzialna za niektóre praktyczne aspekty, jak również za zapewnienie ciągłości jego funkcjonowania.

Członkostwo w Forum byłoby ograniczone w czasie. Aby uzyskać status uczestnika należy spełnić określone kryteria, których niepełny wykaz podany jest poniżej:

- Organizacja musi *odpowiadać koncepcji społeczeństwa obywatelskiego* określonej w pkt 2.

- Główna siedziba organizacji powinna znajdować się w państwie członkowskim UE lub w kraju kandydującym. W stosownych przypadkach uczestniczyć mogą również organizacje z krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa.
- Pierwszeństwo będą miały organizacje skupione w międzynarodowych sieciach obejmujących wiele państw członkowskich i/lub krajów kandydujących.
- Głównym przedmiotem działalności organizacji muszą być działania w dziedzinie narkotyków. Wybrane zostaną organizacje zajmujące się bezpośrednio różnymi aspektami (np. leczeniem, profilaktyką), tak aby zapewnić możliwie szerokie podejście do problemu narkotyków.
- *Wiarygodność* – organizacje powinny mieć udokumentowane potwierdzenie dotychczasowej działalności.
- *Reprezentatywność* – organizacje powinny być w stanie działać w imieniu reprezentowanych przez siebie osób.

Kierując się wyżej wymienionymi kryteriami, Komisja wybierze członków forum w drodze otwartego zaproszenia do składania wniosków po przeanalizowaniu reakcji na niniejszą zieloną księgę i opublikowaniu stosownego sprawozdania.

6.2. Tematyczne połączenie istniejących sieci

Alternatywnym lub uzupełniającym rozwiązaniem w stosunku do forum społeczeństwa obywatelskiego poświęconego kwestii narkotyków jest wzmocnienie tematycznego powiązania pomiędzy różnymi sieciami. W Europie działa wiele różnych sieci zajmujących się kwestią narkotyków. Zapewniają one dużą skuteczność w zakresie wymiany informacji (np. na temat najlepszych praktyk oraz sposobów skutecznego reagowania) wśród własnych członków, podczas gdy rozpowszechnianie tych informacji poza siecią, w tym przekazywanie ich Komisji, często można by usprawnić.

Współpraca oparta na łączeniu sieci wokół wspólnych tematów może stanowić nieformalny, łatwy i efektywny pod względem kosztów sposób uporządkowania przepływu informacji, który umożliwiłaby bardziej skuteczne konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim.

Jednym z celów sieci tematycznych byłoby udzielanie pomocy Komisji oraz państwom członkowskim i innym instytucjom europejskim w kwestiach wymagających szczególnego doświadczenia lub wiedzy w obszarach, w których mogłyby one wytworzyć wartość dodaną. Sieci takie mogłyby stanowić jedyny punkt kontaktowy z Komisją, pod warunkiem że zostaną uznane za reprezentatywne. Taki punkt kontaktowy mógłby również wspólnie z Komisją określać potencjalne wspólnotowe źródła finansowania oraz przekazywać tego rodzaju informacje swoim członkom.

Konkretny przykład łączenia tego rodzaju sieci można wskazać w dziedzinie leczenia uzależnień od narkotyków. W ramach europejskich sieci dotyczących grup terapeutycznych, leczenia substytucyjnego, specjalistów w zakresie leczenia uzależnień od narkotyków itp. można by omawiać podejście społeczeństwa obywatelskiego do poprawy jakości oraz dostępu do leczenia oraz najlepszych praktyk (cel 12 planu działania UE). Dyskusje mogą być prowadzone w różnej formie (wymiana opinii za pośrednictwem Internetu, spotkania itp.)

7. WNIOSKI

Zgodnie z planem działania UE w zakresie narkotyków, w niniejszej Zielonej Księdze przedstawiono główne kwestie związane z zapewnieniem bardziej efektywnej współpracy ze społeczeństwem obywatelskim. Przedstawiono w niej szereg opcji, które należy rozważyć, dążąc do zapewnienia bardziej usystematyzowanego i stałego dialogu na temat polityki antynarkotykowej pomiędzy Komisją a społeczeństwem obywatelskim, jak również zaproponowano możliwe rozwiązania.

- (1) Komisja chciałaby otrzymać ogólne uwagi, opinie i pomysły dotyczące rozwoju dialogu między Komisją a społeczeństwem obywatelskim w kwestii narkotyków, a w szczególności odpowiedzi na następujące pytania.
- (2) Co Państwo sądzą na temat korzyści, wartości dodanej lub wad forum społeczeństwa obywatelskiego poświęconego kwestii narkotyków, o którym mowa w niniejszej zielonej księdze? Czy zgadzają się Państwo z głównymi propozycjami?
- (3) Jakie są Państwa opinie na temat korzyści, wartości dodanej lub wad opisanego powyżej tematycznego połączenia istniejących sieci i w jakich obszarach tematycznych mogłoby mieć ono zastosowanie? Czy zgadzają się Państwo z głównymi propozycjami?
- (4) Czy Państwa zdaniem forum społeczeństwa obywatelskiego i tematyczne połączenie istniejących sieci to komplementarne czy alternatywne opcje? Prosimy o wskazanie możliwych rozwiązań w obu przypadkach.
- (5) Czy którykolwiek z przykładów praktyk konsultacyjnych określonych w załączniku do niniejszego dokumentu jest Państwa zdaniem szczególnie istotny i mógłby zostać wykorzystany w celu budowania dialogu w sprawie narkotyków? A jeżeli tak, to dlaczego?
- (6) Czy i dlaczego woleliby Państwo inną opcję, której nie wymieniono w niniejszej zielonej księdze? Jeżeli tak, prosimy o podanie szczegółowych informacji.
- (7) Czy Państwa organizacja chciałaby uczestniczyć w zorganizowanym dialogu z Komisją Europejską?

ZAŁĄCZNIK

Przykłady współpracy między Komisją a społeczeństwem obywatelskim

Komisja szczerzy się długą tradycją konsultacji i dialogu ze społeczeństwem obywatelskim i wypracowała wiele sposobów jego realizacji. Poniżej podano kilka konkretnych przykładów organizacji dialogu. Komisja liczy na uwagi pozwalające określić, w jaki sposób praktyki stosowane obecnie w innych obszarach mogą być przydatne w procesie budowania dialogu w kwestiach związanych z narkotykami.

1. Konsultacje przez Internet

Wprowadzając minimalne standardy mające na celu zapewnienie przejrzystości i spójności konsultacji z zainteresowanymi stronami, Komisja utworzyła w Internecie centralny punkt dostępu pod nazwą „Your voice in Europe” (Twój głos w Europie)¹⁹. Portal stanowi miejsce dyskusji na temat polityki UE oraz umożliwia przekazanie Komisji własnych opinii i uwag. Za jego pośrednictwem można również zwrócić się o informacje na temat przyszłych konsultacji i debat.

2. Otwarte konsultacje z zainteresowanymi stronami, wymóg rejestracji

Model łączący konsultacje przez Internet z otwartymi konsultacjami z zainteresowanymi stronami został opracowany przez Dyрекcję Generalną ds. Handlu. Proces uruchomiono w 1998 r. W dialogu uczestniczą nienastawione na zysk organizacje społeczeństwa obywatelskiego z UE oraz krajów kandydujących. Jego celem jest zapewnienie szeroko zakrojonych konsultacji, rozwiązanie kwestii z zakresu polityki handlowej, usprawnienie procesu kształtowania polityki handlowej oraz zwiększenie przejrzystości.

Uczestnicy muszą zarejestrować się w specjalnej bazie danych umożliwiającej wymianę informacji.

3. Reprezentatywne sieci społeczeństwa obywatelskiego (organizacji pozarządowych)

W ramach wspólnotowego programu działań na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury wspiera wiele różnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które starają się zwiększyć udział obywateli w projekcie europejskim, takich jak: organizacje pozarządowe, platformy, sieci, związki zawodowe, niezależne ośrodki badawcze, stowarzyszenia oraz federacje działające w ogólnym interesie europejskim. W związku z powyższym Komisja stworzyła nieformalną sieć na szczeblu europejskim oraz organizuje regularne spotkania, na których omawiane są główne zagadnienia związane z aktywnym obywatelstwem. Celem tych spotkań jest zebranie opinii i pomysłów pozwalających na dokładniejszą analizę wpływu wszystkich inicjatyw zrealizowanych w określonych obszarach. Jest to również forum poświęcone wszelkim kwestiom horyzontalnym.

Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równości Szans jest odpowiedzialna za współpracę z Platformą Europejskich Organizacji Pozarządowych w

¹⁹ Zob. http://europa.eu.int/yourvoice/index_en.htm

Sektorze Społecznym utworzoną w 1995 r. Grupa organizacji pozarządowych zorganizowała forum w celu dyskusji na temat Zielonej księgi w sprawie europejskiej polityki społecznej. Organizacje te w sposób nieformalny kontynuowały współpracę i wypracowały wspólne stanowisko w sprawie wniosku dotyczącego forum europejskiej polityki społecznej.

Grupa ta liczy obecnie 39 organizacji członkowskich działających w sektorze społecznym, a za ich pośrednictwem zrzesza ponad 1700 organizacji, stowarzyszeń i innych organizacji skupiających wolontariuszy na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim reprezentujących znaczącą część społeczeństwa obywatelskiego.

4. Fora dwupoziomowe

4.1. Forum na temat polityki w zakresie ochrony zdrowia oraz forum otwarte

Zagadnienia dotyczące zdrowia publicznego omawiane są ze społeczeństwem obywatelskim na dwóch poziomach: na forum na temat polityki w zakresie ochrony zdrowia oraz na forum otwartym.

Forum UE na temat polityki w zakresie zdrowia powstało w wyniku konsultacji zainicjowanych przez Komisję w związku z Komunikatem w sprawie strategii w dziedzinie ochrony zdrowia w Europie oraz w związku z wnioskiem dotyczącym programu działań wspólnotowych w dziedzinie zdrowia publicznego²⁰. Forum w zakresie ochrony zdrowia łączy europejskie organizacje patronackie reprezentujące podmioty z sektora opieki zdrowotnej, tak aby strategia UE w dziedzinie ochrony zdrowia była przejrzysta i uwzględniała obawy społeczne. Forum zwoływane jest dwa razy w roku w Brukseli i obejmuje zasadniczo cztery grupy organizacji:

1. organizacje pozarządowe działające w dziedzinie zdrowia publicznego oraz organizacje pacjentów;
2. organizacje reprezentujące pracowników służby zdrowia oraz związki zawodowe;
3. podmioty służby zdrowia i podmioty oferujące ubezpieczenia zdrowotne;
4. sektory szczególnie zainteresowane ochroną zdrowia.

Obecnie obejmuje 50 europejskich organizacji członkowskich, które mają krajowych przedstawicieli we wszystkich lub w większości państw członkowskich UE. Organizacje nienależące do forum na temat polityki w zakresie ochrony zdrowia, lecz zainteresowane jego pracami, mogą - po złożeniu stosownego wniosku - zostać wpisane do bazy danych organizacji informowanych o działaniach forum (protokoły, konsultacje, itp.).

Forum otwarte rozszerza zakres prac forum na temat polityki w zakresie ochrony zdrowia na szerszy krąg zainteresowanych stron, głównie na szczeblu krajowym, w formie konferencji i prezentacji. Jego celem jest zapewnienie platformy współpracy i wymiany opinii, w szczególności dla grup i organizacji niebiorących udziału w procesie decyzyjnym na szczeblu UE. Forum otwarte zostało zorganizowane po raz drugi w listopadzie 2005 r. Wzięło w nim udział około 370 uczestników.

²⁰ COM(2000) 285 wersja ostateczna.

4.2. Zespół ekspertów ds. HIV i forum społeczeństwa obywatelskiego

Komisja powołała strukturę koordynacyjną ułatwiającą opracowanie i realizację polityki w zakresie HIV/Aids w Europie i obejmującą zespół ekspertów ds. HIV/Aids oraz forum społeczeństwa obywatelskiego ds. HIV/Aids.

W skład zespołu ekspertów wchodzi przedstawiciele państw członkowskich, krajów kandydujących oraz państw EOG. Ponadto na spotkania zapraszani są przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, określonych organizacji międzynarodowych, Białorusi, Mołdowy, Rosji, Szwajcarii i Ukrainy mający status obserwatorów.

Forum społeczeństwa obywatelskiego ds. HIV/Aids zrzesza 30 organizacji pozarządowych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego z całej Europy. Celem forum jest zwiększenie zakresu nieformalnych konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim, zapewnienie doradztwa oraz wskazanie najważniejszych zagadnień związanych z polityką w dziedzinie HIV/Aids poprzez opiniowanie wniosków dotyczących tej polityki, działań oraz priorytetów programu działań wspólnotowych w dziedzinie zdrowia publicznego. Forum nie jest formalną strukturą w ramach Komisji, jednak to Komisja organizuje spotkania i pokrywa koszty podróży. Aby uzyskać członkostwo, należy wystąpić ze stosownym wnioskiem. Wyboru członków dokonuje Komisja.

Uczestnicy muszą być organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, których działalność w znacznej mierze poświęcona jest HIV/Aids oraz które są organizacjami pacjentów, organizacjami pozarządowymi pracującymi ze społecznościami dotkniętymi tą chorobą lub europejską siecią. Powinny prowadzić działalność w przedmiotowej dziedzinie o wystarczająco szerokim zakresie oraz mieć odpowiednie powiązania z innymi lokalnymi organizacjami pozarządowymi, aby móc właściwie przedstawić sytuację w danym kraju i pełnić tam rolę centrum koordynacyjnego²¹.

²¹ Zob. <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/sanco/ehf/library>